

PRIPOVJEDAČ

Bilo je toplo popodne, u željezničkom vagonu bilo je zagušljivo a sljedeća stanica, Templecombe, bila je udaljena gotovo pun sat vožnje. Jedinu putnici u vagonu bili su jedna mala djevojčica, jedna još manja djevojčica i jedan mali dječak. Tetka koja je pripadala djeci sjedila je u jednom kutu kupea dok je mjesto u kutu na suprotnoj strani zauzeo mlad čovjek, očigledno stranac u tom društvu. Kupe je, međutim, praktički pripadao djevojčicama i dječaku. Razgovor što ga je vodila tetka s djecom, bio je sadržajno i po intonaciji prilično ograničen i podsjećao je na borbu s izuzetno upornom muhom. Većina tetkinih primjedbi počinjala je riječju »Nemojte!« a gotovo svi dječji odgovori počinjali su riječju »Zašto?« Mladi čovjek nije se glasno izjašnjavao.

– Nemoj, Cyrile, nemoj! – uzviknula je tetka kad je dječak počeo udarati po tapeciranom sjedalu, podižući pri svakom udaru oblak prašine.

– Gledaj radije kroz prozor – dodala je.

Dječak se bezvoljno primaknuo prozoru.

– Zašto tjeraju ovce s onog polja? – upitao je.

– Vjerojatno ih tjeraju na neko drugo polje gdje ima više trave – odgovorila je tetka umorno.

– Ali na ovom polju ima dovoljno trave – pobunio se dječak. – Nema ničega drugog osim trave. Teta, na ovom polju ima mnogo trave!

– Možda je trava na drugom polju bolja – iznijela je tetka nasumce novu pretpostavku.

– A zašto bi bila bolja? – glasio je brz, neizbježan odgovor.

– Oh, vidi one krave! – uzviknula je tetka. Gotovo na svakom polju kraj pruge pasle su krave ili telad, ali ona je to rekla kao da želi skrenuti dječaku pažnju na nešto nevideno.

– Zašto bi trava na drugom polju bila bolja? – ostao je dječak pri svome.

Namršteno lice mladog čovjeka još se više smračilo, poprimajući izraz ljutnje. Neki težak, nesimpatičan tip, zaključila je u sebi tetka. Nikako nije bila kadra pronaći zadovoljavajući odgovor na pitanje o travi na drugom polju.

Promjenu u razgovor unijela je manja djevojčica započevši recitirati »Na cesti za Mandalay«. Znala je, doduše, samo prvi stih, ali zato je to svoje ograničeno znanje u potpunosti iskoristila. Ponavljala je taj prvi stih u beskraj, sanjivim ali odlučnim i vrlo prodornim glasom. Mladi čovjek stekao je dojam da se netko okladio s njom kako neće biti kadra ponoviti taj stih glasno dvije tisuće puta bez zaustavljanja, i kako će taj netko, ma tko on bio, vrlo vjerojatno izgubiti okladu.

– Dodite ovamo, ispričat ću vam priču – rekla je tetka nakon što je mladi čovjek dva puta pogledao u nju, a jednom u ručicu kočnice za slučaj opasnosti.

Djeca su se bez mnogo volje pomaknula prema kutu kupea u kome je sjedila tetka. U njihovim očima, po svemu sudeći, nije kao pripovjedačica kotirala naročito visoko.

Tihim, povjerljivim glasom, često prekidana glasnim, kapricioznim pitanjima slušalaca, počela je pričati monotonu i dozlaboga nezanimljivu priču o djevojčici koja je bila dobra, koja se zbog svoje dobrote uvijek lako sprijateljila sa svakim i koju su na kraju, zbog njenog čvrstog karaktera, mnogobrojni obožavaoci spasili od pobješnjelog bika.

– A zar je ne bi spasili da nije bila dobra? – upitala je veća djevojčica. Mladi čovjek bio je došao u iskušenje da postavi to isto pitanje.

– Pa sad, naravno – priznala je tetka skršeno. – Ali

mislim da ne bi baš tako brzo trčali da joj pomognu da je nisu toliko voljeli.

– To je najgluplja priča koju sam ikad čula – rekla je veća djevojčica, čvrsto uvjerena u točnost svojih riječi.

– Tako je glupa da iza prvog dijela nisam dalje ni slušao – rekao je Cyril.

Manja djevojčica nije prokomentirala priču. Ona je već odavno bila počela šaptom ponavljati svoj omiljeni stih.

– Izgleda da kao pripovjedačica nemate naročitog uspjeha – javio se iznenada iz svog kuta mladi čovjek.

Tetka se odmah nakostriješila, spremna da se brani od tog neočekivanog napada.

– Vrlo je teško pričati priče koje djeca mogu razumjeti i koje će ih ujedno interesirati – rekla je hladno.

– Ne slažem se s vama – rekao je mladić.

– Možda biste vi željeli da im ispričate priču – uzvratila je tetka.

– Ispričajte nam priču – rekla je veća djevojčica.

– Nekad davno, u stara vremena – počeo je mladić – živjela je djevojčica po imenu Bertha, koja je bila neobično dobra.

Na trenutak probuđeno zanimanje djece smjesta se počelo gasiti; sve te priče bile su strašno slične jedna drugoj, bez obzira na to tko ih pričao.

– Radila je sve što su joj rekli da radi, uvijek je govorila istinu, pazila je da ne uprlja haljine, jela je mliječne pudinge kao da su torte sa džemom, dobro je učila i uvijek se ponašala savršeno pristojno.

– Je li bila lijepa? – upitala ga je veća djevojčica.

– Nije bila lijepa kao vas dvije – rekao je mladić – ali je bila užasno dobra.

Uslijedio je val odobravanja. Povezivanje riječi užasno s dobrotom bijaše novost koja im se svidjela. S njom kao da se pojavio prizvuk istine, istine koja je nedosta-

uvijek nosila zakvačene za haljinu. Jednu medalju dobila je za poslušnost, drugu za točnost a treću za lijepo ponašanje. Bile su to velike metalne medalje i zveckale su udarajući jedna u drugu dok je koračala. Nijedno dijete u gradu u kome je živjela nije imalo tri medalje, tako da su svi znali da je ona posebno dobra djevojčica.

– Užasno dobra – citirao ga je Cyril.

– Svi su pričali o njenim vrlinama pa je za to čuo i knez, vladar te zemlje. Kad je već tako dobra, rekao je, on će joj dopustiti da se jednom tjedno prošetala po njegovom parku u neposrednoj blizini grada. Bio je to prekrasan park i nijednom djetetu nije nikad bilo dopušteno da uđe u njega. Bila je to velika čast za Berthu kad je dobila dopuštenje da se tamo igra.

– Je li bilo ovaca u tom parku? – upitao je Cyril.

– Nije – rekao je mladić. – Nije bilo ovaca.

– A zašto nije bilo ovaca? – glasilo je sljedeće, neizbježno pitanje, izvedeno iz odgovora.

Tetka je dopustila sebi da se osmjehne na način koji bi se gotovo mogao nazvati cerenjem.

– U parku nije bilo ovaca – rekao je mladi čovjek – zato što je kneževa majka jednom sanjala da će njenog sina ubiti ovce. Druga je mogućnost bila da će poginuti tako što će mu na glavu pasti zidni sat. Zbog toga knez nije držao ovce u parku ni zidne satove u dvorcu.

Tetka je prigušila u sebi uzvik divljenja.

– Pa jesu li kneza ubile ovce ili sat? – upitao je Cyril.

– Još je živ pa ne znamo hoće li se san jednog dana ostvariti – rekao je mladić nemarno. – Bilo kako bilo, u parku nije bilo ovaca, ali su zato po cijelom parku trčkarali prašcići.

– Koje su boje bili?

– Bilo ih je crnih s bijelim glavama, bijelih sa crnim pjegama, potpuno crnih, sivih s bijelim pjegama, i potpuno bijelih.

Pripovjedač je načinio stanku kako bi se predodžba o ljepotama parka mogla učvrstiti u dječjoj mašti, a onda je nastavio:

– Bertha je bila prilično razočarana kad je ustanovila da u praku nema cvijeća. Bila je obećala svojoj tetki, sa suzama u očima, da neće brati kneževo cvijeće i bila je nakanila da održi obećanje. Naravno, osjećala se pomalo glupo kad je ustanovila da nema cvijeća koje bi mogla brati.

– Zašto nije bilo cvijeća?

– Zato što su ih prasci sve pojeli – odgovorio je mladić spremno. – Vrtlari su rekli knezu da ne može uzgajati cvijeće i držati prasce, pa se odlučio za prasce umjesto cvijeća.

Mudrost kneževe odluke pozdravljena je uzvicima odobravanja; mnogo ljudi odlučilo bi drukčije.

– U parku je bilo još mnogo čudesnih stvari. Bilo je bazena sa zlatnim, plavim i zelenim ribicama, drveća sa koga su prekrasne papige govorile mudre stvari po želji i ptica pjevica koje su pjevale sve trenutno popularne šlagere. Bertha je šetala gore-dolje po parku, divno se zabavljala i govorila sama sebi: »Da nisam bila tako izuzetno dobra, ne bi mi dopustili da uđem u ovaj lijepi park i uživam u svemu što se u njemu može vidjeti.« Njene tri medalje zveckale su udarajući jedna o drugu dok je hodala, i stalno je podsjećale na to kako je dobra zaista bila. U tom trenutku, međutim, u park se uvukao ogroman vuk da ukrade jedno malo, debelo prasence za večeru.

– Kakve je bio boje? – upitala su djeca, iznenada ponovo zainteresirana.

– Smeđe boje, od glave do pete, s crnim jezikom i svijetlo-sivim očima koje su svjetlucale s neopisivom okrutnošću. Prvo što je ugledao u parku bila je Bertha, njena keceljica bila je tako besprijekorno bijela i čista da se mogla vidjeti s velike daljine. I Bertha je ugledala vuka, shvatila da je krenuo ravno na nju i počela žaliti što joj je dopušteno da uđe u park. Potrčala je što je noge nose, a vuk je dugim skokovima potrčao za njom. Uspjela je da stigne do grmlja mirte i da se sakrije u jedan od najgušćih grmova. Vuk je njuškao naokolo,

isplaženog crnog jezika i svjetlucavih blijedosivih očiju, užagrenih od bijesa. Bertha se strašno uplašila i pomislila: »Da nisam bila tako izuzetno dobra, sad bih bila u gradu, izvan opasnosti.« Miris mirte bio je, međutim, tako snažan da vuk nije mogao nanjušiti Berthu u skrovištu, a grmlje je bilo tako gusto da ga je mogao dugo pretraživati a da je ipak ne ugleda. Zato je pomislio kako će biti bolje da ulovi neko prase. Bertha je zadrhtala od straha kad je čula vuka kako se provlači kroz grmlje i njuška u blizini. Kako je zadrhtala, medalja za poslušnost zvecknula je o medalje za točnost i lijepo ponašanje. Vuk je bio upravo odlučio da ode kad je čuo zveckanje medalja, pa je zastao i počeo osluški-vati. Medalje su zveckale u grmu sasvim blizu njega. Skočio je u grmlje, bijesno sijevajući blijedosivim očima, izvukao Berthu i smazao je do posljednjeg zalp-gaja. Od nje su ostale samo cipele, komadići odjeće i tri medalje za dječje vrline.

- Je li vuk pojeo i neko prase?
- Ne, svi su se prasci spasili.
- Priča je loše počela – rekla je manja djevojčica – ali zato ima prekrasan kraj.
- To je najljepša priča što sam je ikad čula – rekla je veća djevojčica, odlučno i sigurno.
- To je jedina lijepa priča koju sam ikad čuo – rekao je Cyril.

Tetka je bila suprotnog mišljenja.

- Takva priče ne treba pričati maloj djeci! Minirali ste rezultate dugogodišnjeg odgoja i podučavanja!
- Bilo kako bilo – rekao je mladić, skupljajući svoje stvari i spremajući se da izađe na sljedećoj stanici – postigao sam to da su deset minuta mirovala, što je mnogo više nego što je uspjelo vama.
- Jadna žena – rekao je sâm sebi dok je išao duž perona stanice Templecombe. Ta dječurlija bar će šest mjeseci neprestano zahtijevati od nje da im priča priče koje nisu za djecu.